

УДК 001.102:02:004:378.4

DOI: 10.31866/2617-796X.5.1.2022.261303

Толмач Марина,*заступник декана факультету дистанційної освіти,**Київський національний університет культури і мистецтва,**Київ, Україна**margo.tolmach@gmail.com**<https://orcid.org/0000-0002-7020-1348>*

ПРАКТИКИ ЦИФРОВОГО СТОРІТЕЛІНГУ ДЛЯ ФАХІВЦІВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СПРАВИ

Одним з напрямів Стратегії розвитку бібліотечної справи до 2025 року визначено розвиток ефективних комунікацій, що потребує застосування сучасних методів комунікації. Сторітелінг як один з методів представлення інформації вже понад десятиліття застосовують у маркетингу, рекламі, копірайтингу, педагогіці, журналістиці.

Мета дослідження полягає в окресленні застосування цифрового сторітелінгу як нової форми комунікації з користувачами, аналізі впровадження вибіркової компоненти «Цифровий сторітелінг» до програми підготовки фахівців інформаційної справи.

Реалізація мети передбачає виконання таких завдань: аналіз наукових публікацій з теми дослідження; ознайомлення з досвідом використання цифрового сторітелінгу в діяльності фахівців з інформаційної справи, презентацію досвіду впровадження вибіркової освітньої компоненти в освітній процес та формування компетентностей, що відповідають професійній діяльності фахівців інформаційної справи.

Методологія дослідження базується на загальнонаукових і спеціальних методах. Зокрема, використано загальнонаукові принципи системності та всебічності пізнання, єдності теорії та практики. Застосовано методи аналізу, синтезу й узагальнення, контент-аналізу, спостереження, прогнозування.

Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні доцільності використання методів цифрового сторітелінгу в діяльності бібліотек, що стало підґрунтям для впровадження дисципліни «Цифровий сторітелінг» для здобувачів освіти за спеціальністю «Інформаційна, архівна та бібліотечна справа» у Київському національному університеті культури і мистецтв.

Висновки. Наголошено на важливості ефективної комунікації бібліотек і застосуванні інноваційних методів роботи з користувачами, зокрема запропоновано використовувати сторітелінг. Досліджено застосування цифрового сторітелінгу для реалізації комунікаційної функції бібліотек в умовах віртуалізації бібліотечного простору. Презентовано досвід упровадження дисципліни «Цифровий сторітелінг» в освітній процес, окреслено компетентності, що формуються дисципліною, проаналізовано їх відповідність професійній діяльності фахівців інформаційної справи.

Ключові слова: інформаційна освіта; інформаційна справа; бібліотечна справа; архівна справа; цифровий сторітелінг; цифрова компетентність.

Вступ. Одним з напрямів Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» (2016) визначено розвиток ефективних комунікацій, що передбачає створення системи ефективною внутрішньої та зовнішньої комунікації для розвитку партнерства, просування спільних цінностей і досягнення стратегічних результатів. Це передбачає налагодження комунікації на різних рівнях (внутрішньому, міжвідомчому, зовнішньому з територіальними громадами та суспільством у цілому). Бібліотека має функціонувати як комунікаційний майданчик суспільства, просувати спільні цінності та створення нових партнерств.

Соціальні мережі стають майданчиком для неформальної комунікації, залучення ширшої аудиторії користувачів мережі, формування та покращення бренду бібліотек. Вироблення нових форм комунікації для покращення взаємодії з окремим користувачем і суспільством загалом дасть змогу збільшити вплив бібліотек на інформаційне поле суспільства. Розроблення організації, форм і методів взаємодії бібліотекаря з віртуальним читачем є необхідною умовою адаптації діяльності бібліотеки до цифрової культури. В умовах віртуалізації бібліотечного простору й активного використання соціальних медіа цифровий сторітелінг може бути використаний як нова форма взаємодії з користувачами, як засіб реалізації освітньої, комунікативної, культурної та дозвілєвої функції бібліотек.

Мета дослідження полягає в окресленні застосування цифрового сторітелінгу як нової форми комунікації з користувачами, аналізі впровадження вибіркової компоненти «Цифровий сторітелінг» до програми підготовки фахівців інформаційної справи.

Загальні завдання зі зміни діяльності бібліотек в умовах цифровізації відображено в працях О. Онищенко, І. Давидової, О. Мар'їної. Питанню цифрових трансформацій спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» та розробці інноваційних освітніх програм, модернізації змістового наповнення освіти в компоненті інформаційної справи присвячено праці Т. Новальської, В. Касьяна, Н. Бачинської, О. Матвієнко, М. Цивіна та ін. Використання сторітелінгу в бібліотечній освіті аналізує Г. Єрмолаєва (2021) на досвіді викладання фахових дисциплін для бакалаврів інформаційної, бібліотечної та архівної справи.

Технологію сторітелінгу вперше використав наприкінці минулого століття керівник корпорації Armstrong International американець Девід Армстронг для ефективного навчання нових працівників своєї компанії. Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує помітний інтерес вітчизняних і зарубіжних науковців до застосування сторітелінгу в маркетингу та побудові образу бренду (І. Ущаровська, О. Павлова, О. Тертиця), інтернет-журналістиці (А. Градюшко, О. Харитоненко, Т. Гордієнко, К. Толокольнікова, М. Дорош, М. Короленко), освіті (праці Н. Бондаренко, М. Василюшиної, Н. Гущиної, В. Грушевської, О. Карманової, Ю. Меркулової, О. П'ятецької, С. Микитюка, К. Симоненко) тощо.

Наприклад, Н. Бондаренко (2019) наголошує, що сторітелінг – сучасний комунікаційний тренд, а розповіді про визначних діячів з різних галузей знань, історії їх успіху природно імплементуються в зміст усіх без винятку предметів як шкіль-

ного курсу, так і курсу закладу вищої освіти, тому обґрунтовує використання сторітелінгу як усепредметного якісно нового методу навчання й виховання.

Дослідник Я. Яненко розглядає сторітелінг як комунікаційну технологію та звертає увагу, що особливістю комунікації з аудиторією в нових медіа є використання людиноцентричних технологій, таких як сторітелінг, інфографіка, нативна реклама.

Контент-аналіз сайтів зарубіжних бібліотек, установ пам'яті свідчить про активне застосування методу сторітелінгу як інструменту залучення аудиторії, комунікації та просвіти. Питання включення цифрового сторітелінгу до інструментарію сучасного фахівця інформаційної справи потребує подальших досліджень.

Результати дослідження. Цифровізація збагачує функції бібліотеки, змінює співвідношення між ними. О. Онищенко (2021) визначає чотири напрями цифровізації бібліотечної сфери: 1) створення та розвиток моделі цифровізованої бібліотеки; 2) формування фондів цифрових інформаційних ресурсів; 3) розвиток цифрового сервісу; 4) підготовка бібліотекарів високої цифрової компетентності. Підготовка в Україні інформаційних фахівців у межах спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» відбувається в умовах прискореної адаптації фаху до технологічних і соціальних змін, цифрової культури, цифрової трансформації діяльності бібліотек.

Цифровізація соціальних зв'язків, соціальних інститутів та організаційних структур, перетворення соціальних мереж на глобальне соціальне явище «віртуальної спільноти» («e-community», «virtual community») посилює значення соціально-комунікативної складової інформаційної діяльності, актуалізує вирішення питань з ефективного управління вебресурсами – організації функціонування й управління інформаційним наповненням різних сегментів інтернет-простору та комунікацією інтернет-середовища (Матвієнко та Цивін, 2021).

Бібліотеки будь-якого розміру мають повідомляти про свою роботу, щоб проілюструвати цінність своїх послуг, ресурсів, а головне – людей. Завдяки якісному сторітелінгу бібліотеки отримують більшу видимість і визнання своєї роботи. Це може призвести до додаткової підтримки та більшої свободи для розробки інноваційних послуг, які відповідають потребам громади. Цифрове оповідання в інтернеті та соціальних мережах може допомогти створити цілісну історію та донести новини про роботу бібліотеки до нової аудиторії (Aspinall and Hawkins, 2016).

Сторітелінг (у перекладі з англійської *story* означає історія, а *telling* – розповідати; отже, *storitelin*g – це розповідь історій) – це мистецтво захопливої розповіді та передачі за її допомогою необхідної інформації з метою впливу на емоційну, мотиваційну, когнітивну сфери слухача (Сторітелінг як метод навчання).

Розрізняють усний, письмовий і цифровий сторітелінг, кожен має свої особливості та сферу застосування. Усний сторітелінг, невіддільний від публічних виступів, використовують у презентаціях і міжособистісному спілкуванні. Важливу роль відіграє особистість доповідача, його погляд, емоції, жести. Письмовий сторітелінг на сьогодні є об'єктом досліджень, це технологія впливу і завоювання уваги аудиторії, яку застосовують копірайтери, блогери, маркетологи та журналісти. Мультимедійний, або цифровий, сторітелінг використовують у сайтобудуванні та цифровій журналістиці, у соціальних мережах, а також під час створення

презентації та відеороликів. Цифровий сторітелінг може бути реалізований у різних формах: у вигляді відеоролика, презентації або цифрової публікації з мультимедійним контентом (Грушевская, 2017). Актуальність цифрового сторітелінгу обумовлено загальною тенденцією розвитку цифрових медіа – удосконаленням ергономіки сприйняття інформації.

Серед функцій сторітелінгу виділяють:

- спонукальну, або мотиваційну (надихає на новий проєкт, ініціативу);
- об'єднувальну (слугує інструментом розвитку дружніх стосунків, колективної культури, спільної ідентичності);
- комунікаційну (підвищує ефективність спілкування);
- впливу (урізноманітнює мотивацію, зміцнює авторитет лідера, формує суспільно корисні переконання);
- практичну, яку ще називають утилітарною (спрощує доведення завдання чи проєкту).

Застосування методу сторітелінгу у викладанні фахових дисциплін для спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» дає змогу аналізувати різні погляди, заохочує до пошуку різних варіантів розв'язання завдання та використання інтерактивних форм роботи, максимально ефективно подавати навчальний матеріал, підвищує мотивацію студентів до вивчення предмета, сприяє формуванню власної думки, дає змогу створювати дискусії, розвиває критичне мислення (Єрмолаєва, 2021). Для сучасних студентів, які з народження орієнтовані на мультимедійні продукти, цифрові розповіді якнайкраще сприяють самовираженню, стимулюють їх до творчої діяльності.

Сторітелінг у професійній діяльності можуть використовувати для здійснення комунікаційної, культурної та освітньої функції бібліотек, а фокусування на цифровому сторітелінгу дає змогу врахувати сучасні процеси віртуалізації бібліотечного простору та залучити віртуальну аудиторію.

Сторітелінг активно використовують у закордонних бібліотеках як засіб комунікації та залучення аудиторії. Мистецтво розповідати історії через цифрові медіа – це нова можливість для бібліотек реалізувати свої перспективи як лідерів громад, покращити стосунки з громадськістю та надати покращені послуги, яких очікують громади.

Один з випусків онлайн-видання Асоціації коледжів і наукових бібліотек (ACRL), що публікує стислі відомості про тенденції в академічній бібліотечній справі та вищій освіті, присвячено саме цифровому сторітелінгу. Цифрове оповідання може мати багато застосувань, наприклад, у формі автобіографічних роздумів, інтерв'ю з куратором, документальних фільмів або будь-якої комбінації цих форм. Серед основних категорій використання цифрового сторітелінгу виділено такі (Goek, 2018):

1. Педагогіка. Цифрове оповідання як педагогічний інструмент може використовувати та генерувати нові форми грамотності, зокрема інформаційну, візуальну, цифрову, досвідну, і розширювати наше розуміння того, що означає грамотність у XXI ст. Його можна адаптувати для здобувачів будь-якого рівня освіти, професіоналів і тих, хто навчається протягом усього життя.

2. Залучення. Цифровий сторітелінг може слугувати потужним засобом демократизації запису, залучення людей і спільнот, голоси яких інакше могли б залишитися непочутими.

3. Комунікація. Для інституцій цифровий сторітелінг виявився корисним як інструмент маркетингу, адже пропонує засіб передачі повідомлення. Через цю причину він популярний серед груп охорони здоров'я, підприємств, а також бібліотек.

Наведемо декілька прикладів використання сторітелінгу за ініціативи бібліотек.

Публічна бібліотека Едмонтона (EPL) представляє проекти на основі цифрового сторітелінгу (Digital Storytelling). *A Canada 150 Digital Storytelling Project* – проект, в якому бібліотека ділиться історіями та надихає всіх жителів Едмонтона поділитися своїми історіями. Жителі Едмонтона розмірковували та зберегли історії про людей, місця та події, які сформували країну з 1867 року, та завантажили у вигляді відеофайлу на платформу Vimeo. Ця ініціатива стала можливою завдяки фонду громади для 150-го ювілею Канади, у співпраці між Фондом громади Едмонтона, урядом Канади та іншими лідерами. *Voices of Amiskwaciy* – цифровий публічний простір для обміну історіями корінних народів, перший для публічної бібліотеки в Канаді. Цей проект підтримує спільноту у створенні, поширенні, відкритті й оспівуванні місцевого контенту корінного населення в інтернеті. EPL підтримуватиме розвиток навичок, необхідних для спільнот і груп, які хотіли б створювати власні колекції та керувати ними, а також навчитися робити цифрові історії.

Від багатой та міцної історії до надзвичайно різноманітної спільноти – у кожного є своя історія. *Love Your City, Share Your Stories* (Любіть своє місто, поділіться своїми історіями) (2022) – це цифровий проект у дії, який містить історії про Гамільтон (Канада) та жителів міста. Партнерами проекту є Департамент культури міста Гамільтона, публічна бібліотека Гамільтона та бібліотека університету Макмастера. З моменту започаткування у 2015 році він зосередився на чотирьох відомих культурних символах: музиці, бібліотеках, Gore Park (фонтан) і Tim Horton's (кава та пончики). Відтоді перелік розширився й містить історії про імміграцію та воду. Зараз проект пропонує нову рубрику – враження під час пандемії COVID-19. Багато оповідань містять зображення з архівних колекцій публічної бібліотеки Гамільтона та бібліотеки університету Макмастера, а також відео та аудіо.

California Listens (<https://californialistens.org/>) – це проект некомерційної організації StoryCenter (Берклі, Каліфорнія, США) з навчання та розробки проектів у партнерстві з Каліфорнійською державною бібліотекою. З 2016 року до сьогодні StoryCenter відвідав 60 бібліотек, зібравши близько 500 цифрових історій, а також понад 100 інтерв'ю та спеціальних проектів. У межах проекту StoryCenter винайшов Listening Station Kit – новий інструмент для запису усної історії, її редагування та керування. На сайті ініціативи розміщено документальний фільм (2017) про проект, який дає уявлення про діяльність у формі воркшопів із цифрового сторітелінгу та про те, як бібліотеки застосували проект для залучення громадськості та для розвитку навичок програмування. Після роботи з бібліотеками Каліфорнії в межах проектів California Listens 2016–2019 років розширено пропозиції співпраці з низкою спеціальних проектів для охоплення різноманітних історій з більш

конкретними групами (тематика: ветерани, міграція, соціальна справедливість, книги), а також з проектом *Women and Power* – для жіночих історій.

Europeana (www.europeana.eu) – стратегічний проєкт Європейської комісії – великий багатомовний каталог оцифрованих об'єктів європейського культурного та наукового надбання, що зберігаються в установах пам'яті (бібліотеках, музеях, архівах й аудіовізуальних архівах Європи). *Europeana* має стати єдиним ресурсом, який до 2025 року об'єднає та надасть доступ до всього оцифрованого надбання Європи.

Сьогодні *Europeana* надає доступ до більш ніж 53 мільйонів об'єктів з колекцій понад 3700 бібліотек, архівів, музеїв, галерей та аудіовізуальних колекцій з усієї Європи у формі зображення, текстовій, звуковій, відео, 3D (Баркова та Кульчицький, 2019), у тому числі до системи передано метадані близько 3000 оцифрованих об'єктів українських установ пам'яті, серед яких Наукова бібліотека імені Михайла Максимовича КНУ імені Тараса Шевченка, Науково-технічна бібліотека Національного авіаційного університету, Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, Державний політехнічний музей, Науково-технічна бібліотека ім. Г. І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Центр досліджень визвольного руху та ін.

Сфери використання оцифрованого контенту з культурних установ: розробки і навчання (дослідницький, навчальний контент); видавництва і документальні фільми; туристичні програми; інструменти дизайну; ігри, анімації. *Europeana* використовує сторітелінг як спосіб *популяризації своїх цифрових колекцій*. Один з розділів платформи «*Stories*» (<https://www.europeana.eu/en/stories>) містить підбірки історій на абсолютно різні теми – від подій Першої світової війни й історії прийняття Хартії основоположних прав Європейського Союзу до колекцій про любов європейців до морозива або про подорож європейського бобра. Такі історії, онлайн-галереї та виставки дають змогу користувачам досліджувати й відкривати для себе нові сторінки європейської культурної спадщини.

Крім пасивного сторітелінгу, використовують й активну його форму. Користувачів запрошують публікувати свої історії з використанням колекцій *Europeana*. Наприклад, щороку березень оголошується *Місяцем жіночих історій #WomenHistoryMonth*, який висвітлює внесок жінок в історії та в сучасному суспільстві (Evans, 2022). У 2021 році студенти спеціальності «Менеджмент соціально-комунікаційних мереж. Інтернет-маркетинг» зробили свій внесок до *#WomenHistoryMonth* у межах Цифрового тижня КНУКиМ, що проводили на підтримку ініціативи AllDigital Week. Молоді запропонували ознайомитися з ресурсами цифрової культурної спадщини й створити різний контент з використанням знайденої інформації та матеріалів. За вказаною темою на сайті *Europeana* зібрано окрему колекцію, яка стала в пригоді студентам для реалізації своїх проєктів. Студенти представили роботи, пов'язані з відомими жінками в різних галузях, їхніми цитатами, а також з темою боротьби за права жінок і подолання гендерних стереотипів, у вигляді презентацій, мемів, постерів, колекції значків тощо.

У 2021 році *Europeana* та The Heritage Lab, некомерційні організації з Європи й Індії зі спільною пристрастю до оповідання та культури, започаткували *Digital*

Storytelling Festival – міжнародний творчий конкурс, який об'єднує людей та культурну спадщину. Цьогоріч він проходить вдруге протягом 10 травня – 26 червня 2022 року. За підсумками фестивалю минулого року визначено переможців у різних номінаціях (Discover the winners of the 1st Digital Storytelling Festival, 2021): Social media (публікація в соціальних мережах), Creative editorial (розповідь із зображеннями або інтерактивними елементами) та People's Choice Award (вибір публіки, який здійснюється відкритим голосуванням за обрані історії на сторінці фестивалю).

До участі у фестивалі запрошують кураторів, спеціалістів з комунікації та соціальних мереж, музейних педагогів, студентів і всіх, хто зацікавлений у створенні привабливих цифрових історій. Це можливість відкрити для себе інструменти та методи створення цифрових історій, шукати натхнення в дивовижних колекціях культурної спадщини відкритого доступу з усього світу. Експерти в галузі культури розробили покрокові посібники для учасників.

Digital Storytelling Festival – це творче змагання, що дає змогу застосувати навички й інструменти на практиці, втілити ідеї й отримати відгуки від професійного журі та міжнародної аудиторії.

Українські бібліотеки теж демонструють інтерес до сторітелінгу, про що свідчить низка заходів із цієї тематики та публікації на сайтах бібліотек, присвячених сторітелінгу (майстер-клас «Історії, які надихають» (2017) для студентів бібліотечних спеціальностей Київського національного університету культури і мистецтв, «Освітній сторітелінг в діяльності шкільної бібліотеки» (http://biblioblogklas.blogspot.com/p/blog-page_8.html), майстер-клас «Сім технік сторітелінгу» (Спіріна, 2019) від Науково-технічної бібліотеки ім. Г. І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», «Щасливий сторітелінг» (2017) Бібліотеки Полтавського державного медичного університету, зустріч-сторітелінг «Століть єднальна нитка – душа моя, сім'я моя» Білгород-Дністровської бібліотеки для дітей та юнацтва ім. В. Катаєва, методичні матеріали «Storytelling: велика сила маленьких історій» (Кириленко уклад., 2020) від Центральної міської публічної бібліотеки Краматорської міської ради та ін.).

Реакцією освітньої галузі на об'єктивні процеси цифровізації є пропозиції нових освітніх програм, які відповідають потребам ринку праці й завданням, що постають перед бібліотечною та архівною справою. Такими освітньо-професійними програмами «цифрового» спрямування є «Менеджмент вебпроектів, дизайн цифрового контенту» та «Менеджмент соціально-комунікаційних мереж. Інтернет-маркетинг», що пропонує Київський національний університет культури і мистецтв у межах спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Програми підготовки фахівців мають урахувувати сучасні тенденції. Адаптація до умов цифрової культури викликає необхідність суттєвих змін у діяльності бібліотек як історично сформованих центрів накопичення, збереження та поширення знань, інформації, культурних надбань. Важливими аспектами цих процесів є формування в бібліотечного працівника стилю мислення та поведінки на основі категорій і понять цифрової культури, а також нарощування бібліотечно-конкурентоздатного потенціалу в змаганні між інформаційними структурами

за вплив на людей, де основним полем конкуренції стає комунікація бібліотеки й користувача (Онищенко, 2015).

Зростання ролі цифрових презентацій бібліотечних фондів, нових видань, конференцій, самих бібліотек відзначає О. Онищенко (2021). Збільшення присутності в соціальних мережах здатне забезпечити вихід бібліотек у широке інформаційне поле й укріпити їх авторитет, адже соціальні мережі – це зручні майданчики для серйозної розмови про наукові та культурні цінності в бібліотеках, роль бібліотек в утвердженні цифрової грамотності, культури, збереженні національної спадщини, про професійний портрет бібліотекаря цифрової епохи.

Дисципліна «Цифровий сторітелінг» – це вибіркова компонента згаданих вище освітніх програм. Викладається на 1 курсі, обсяг – 3 кредити ЄКТС. Метою викладання є формування знань про сторітелінг як сучасну комунікаційну технологію, здатності ефективно обирати відповідно до контексту та застосовувати технології цифрового сторітелінгу в професійній діяльності, уміння використовувати цифрові інструменти для створення цифрових історій. Дисципліна має практичне спрямування та складається з двох розділів: «Цифровий сторітелінг: дефініції, історія, методологія» та «Інструменти цифрового сторітелінгу». Перший розділ присвячено загальним підходам до побудови історій, а також принципам цифрового дизайну. Другий розділ спрямовано на розвиток цифрових навичок щодо підбору різних типів контенту для сторітелінгу, використання засобів створення цифрових історій, зокрема інструментів створення мультимедійних презентацій. Протягом курсу студенти обирають тему для своєї історії, здійснюють пошук джерел, створюють слайд-шоу для презентації своєї історії. Отже, у результаті студенти розвивають навички роботи з даними, цифровим контентом, текстами, а також отримують досвід публічних виступів, адже презентація цифрової розповіді відбувається під час заліку з дисципліни.

На думку О. Онищенка, конкурентоздатність бібліотек криється саме у високій цифровій компетентності їхнього персоналу, що у свою чергу визначає потребу у визначенні актуального змісту освіти інформаційних фахівців. І. Давидова та О. Мар'їна (2020) обґрунтовують необхідність розширення спектра цифрових компетентностей студентів бібліотечних спеціальностей, звертаючи також увагу на комунікативні навички, що важливі для соціальної ролі бібліотекаря, яка все ще залишається помітною, і педагогічні навички в цифровому середовищі (концепція цифрової бібліотеки як віртуального класу). Серед основних цифрових компетентностей студентів бібліотечного профілю та бібліотечних фахівців вони пропонують розглядати здатність працювати із цифровою інформацією, здатність здійснювати комунікацію в цифровому медіасередовищі, здатність створювати й управляти цифровим контентом, здатність розв'язувати проблеми цифрової модернізації, упроваджувати заходи інформаційної безпеки, виявляти й аналізувати потреби суспільства в інформації на основі дослідження тенденцій розвитку цифрового медіапростору.

Слід зауважити, що дисципліна «Цифровий сторітелінг» спрямована на формування цифрових компетентностей, зокрема з таких сфер відповідно до Рамки цифрової компетентності для громадян України (Опис рамки цифрової компетентності для громадян України, 2021):

1. Інформаційна грамотність та робота з даними.
2. Комунікація та взаємодія в цифровому суспільстві.
3. Створення цифрового контенту.

Компетентності, що формуються протягом вивчення дисципліни, корелюють із загальними та фаховими компетентностями, визначеними в стандарті вищої освіти (2018) за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» для першого (бакалаврського) рівня освіти:

1. Загальні компетентності: ЗК6. Навички використання інформаційних і комунікативних технологій; ЗК7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

2. Фахові компетентності: ФК1. Здатність здійснювати відбір, аналіз, оцінку, систематизацію, моніторинг, організацію, зберігання, розповсюдження та надання в користування інформації й знань у будь-яких форматах; ФК3. Здатність використовувати сучасні прикладні комп'ютерні технології, програмне забезпечення, мережеві та мобільні технології для вирішення професійних завдань; ФК6. Здатність підтримувати ділову комунікацію з усіма суб'єктами інформаційного ринку, користувачами, партнерами, органами влади та управління, засобами масової інформації; ФК7. Здатність впроваджувати інноваційні технології виробництва інформаційних продуктів і послуг, підвищення якості інформаційного обслуговування користувачів інформаційних, бібліотечних та архівних установ; ФК9. Здатність використовувати PR та інші прикладні соціокомунікаційні технології в умовах сучасної інформаційно-технологічної інфраструктури.

Висновки. Розвиток ефективних комунікацій для бібліотек має стратегічне значення. Дослідники наголошують на важливості розвитку комунікаційної функції бібліотеки, на пошуку нових форм взаємодії із читачем з використанням цифрових технологій. Цифровізація соціальних зв'язків, соціальних інститутів та організаційних структур, перетворення соціальних мереж на глобальне соціальне явище «віртуальної спільноти» («e-community», «virtual community») посилює значення соціально-комунікативної складової інформаційної діяльності, а соціальні мережі стають майданчиком для комунікації з користувачами та формування іміджу бібліотеки.

Ураховуючи сучасні комунікаційні тренди, цифровий сторітелінг може бути застосований як метод комунікації, як основа для проєктів, для залучення аудиторії, популяризації цифрових колекцій бібліотек.

Зарубіжні бібліотеки вже понад десятиріччя використовують сторітелінг у своїй діяльності, про що свідчать кейси бібліотек США, Канади, Європи. Українські бібліотеки теж проявляють інтерес до методу сторітелінгу.

Застосування цифрового сторітелінгу в професійній освіті фахівців інформаційної справи має свої переваги, про що свідчать досвід викладання фахових дисциплін. Упровадження дисципліни «Цифровий сторітелінг» як вибіркової компоненти має своє обґрунтування, адже відповідає сучасним комунікаційним трендам і тенденціям розвитку предметної галузі в умовах цифровізації, в аналізі «best practices» від провідних бібліотечних установ світу, має практичне спряму-

вання на розвиток цифрової компетентності – важливої складової сучасного фахівця з інформаційної справи.

Зважаючи на вищесказане, цифровий сторітелінг може бути включено до програми підготовки за спеціальністю «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», а питання використання сторітелінгу в діяльності бібліотек є актуальним та потребує подальших досліджень.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Баркова, О. та Кульчицький, І., 2019. Європейський та український досвід використання цифрових технологій у сфері культури. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*, 2 (2), с.193-223. DOI: 10.31866/2617-796x.2.2.2019.187733.
- Бондаренко, Н., 2019. Storytelling як комунікаційний тренд і всепредметний метод навчання. *Молодь і ринок*, 7 (174), с.130-135.
- Грушевская, В.Ю., 2017. Применение метода цифрового сторителлинга в проектной деятельности учащихся. *Педагогическое образование в России*, [online] 6. Доступно: <<https://cyberleninka.ru/article/n/primenenie-metoda-tsifrovogo-storitellinnga-v-proektnoy-deyatelnosti-uchaschihsya>> [Дата обращения 02 июня 2022].
- Давидова, І. та Маріна, О., 2020. «Розвиток цифрових компетентностей студентів бібліотечних спеціальностей». *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 6, с.97-104. DOI: 10.31866/2616-7654.6.2020.218614.
- Єрмолаєва, Г.А., 2021. Сторітелінг як метод навчання у підготовці фахівців зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». В: *Стан та перспективи розвитку культурологічної науки*. Збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, Україна, 17 листопада 2021 р. Миколаїв, с.43-45.
- Засідання 8. Освітній сторітелінг. Бібліородзинки: блог керівника майстеркласу шкільних бібліотекарів Компаніївщини Полтавець С.В. [online] Доступно: <http://biblioblogklas.blogspot.com/p/blog-page_8.html> [Дата звернення 02 червня 2022].
- Історії, які надихають, 2017. *Київський національний університет культури і мистецтв*. [online] 09 жовтня. Доступно: <<http://knukim.edu.ua/istoriyi-yaki-nadihayut>> [Дата звернення 02 червня 2022].
- Кириленко, Т.М. уклад., 2020. *Storytelling: велика сила маленьких історій. Консультація методиста*. Краматорськ: ЦМПБ. [online] Доступно: <<https://en.calameo.com/read/002874281464798f25c28>> [Дата звернення 02 червня 2022].
- Матвієнко, О. та Цивін, М., 2021. «Цифрові» професії інформаційного фахівця: освітні перспективи і вимоги ринку праці. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 7, с.58-70. DOI: 10.31866/2616-7654.7.2021.233279.
- Онищенко, О., 2015. Проблеми адаптації бібліотек до цифрової культури. *Бібліотечний вісник*, [online] 6, с.3-7. Доступно: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2015_6_3> [Дата звернення 02 червня 2022].
- Онищенко, О., 2021. Цифровізація – стратегічний шлях розвитку бібліотечної сфери. *Бібліотечний вісник*, 4 (264), с.3-9.
- Опис рамки цифрової компетентності для громадян України. 2021. *Дія. Цифрова освіта*. [online] Доступно: <https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/news_post/2021/3/mint-sifra-oprilyudnyue-ramku-tsifrovoyi-kompetentnosti-dlya-gromadyan/%D0%9E%D0%A0%20%D0%A6%D0%9A.pdf> [Дата звернення 02 червня 2022].

Спіріна, Т., 2019. Майстер-клас «Сім технік сторітелінгу». *Бібліотека КПІ*. [online] 21 березня. Доступно: <<https://www.library.kpi.ua/majster-klas-sim-tehnik-storitelingu>> [Дата звернення 02 червня 2022].

Стандарт вищої освіти України. Перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 02 Культура і мистецтво, спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», 2018. Наказ Міністерства освіти і науки України від 12 грудня 2018 р. № 1378. [online] Доступно: <<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/029-Inforn.bibliot.ta.arkh.spr-bakalavr.28.07.pdf>> [Дата звернення 02 червня 2022].

Сторітелінг як метод навчання. *КМДШ*. [online] Доступно: <https://www.creativeschool.com.ua/blog/storitelling-yak-metod-navchannya/> [Дата звернення 02 червня 2022].

Стратегія розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України», 2016. Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 219-р. *Верховна Рада України. Законодавство України*. [online] Доступно: <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80>> [Дата звернення 02 червня 2022].

Щасливий сторітелінг, 2017. *Бібліотека ПДМУ*. [online] 20 березня. Доступно: <https://biblumsa.blogspot.com/2017/03/blog-post_20.html> [Дата звернення 02 червня 2022].

Aspinall, E. and Hawkins, R., 2016. Digital Storytelling: Expanding the Lifecycle of a Story. In: *Library Technology Conference*, [online] 29 March. Available at: <http://digitalcommons.macalester.edu/libtech_conf/2016/sessions/5/> [Accessed 02 June 2022].

California Listens; Stories About Being Californian. [online] Available at: <<https://californialistens.org/>> [Accessed 02 June 2022].

Detlor, B., Hupfer, E. and Smith, D., 2018. Digital Storytelling: An Opportunity for Libraries to Engage and Lead Their Communities / La narration numérique : une opportunité pour les bibliothèques d'engager et de diriger leurs communautés. *Canadian Journal of Information and Library Science*, [online] 42 (1), p.43-68. Available at: <muse.jhu.edu/article/717387> [Accessed 02 June 2022].

Digital Storytelling. *Edmonton Public Library*. [online] Available at: <<https://www.epl.ca/digital-storytelling/>> [Accessed 02 June 2022].

Discover the winners of the 1st Digital Storytelling Festival, 2021. *Europeana*. [online] 11 August. Available at: <<https://medium.com/digital-storytelling-festival/discover-the-winners-of-the-1st-digital-storytelling-festival-b2d5b5c4956>> [Accessed 02 June 2022].

Evans, G., 2022. Sharing women's history through digital storytelling. *Europeana Pro*. [online] 11 May. Available at: <<https://pro.europeana.eu/post/sharing-women-s-history-through-digital-storytelling>> [Accessed 02 June 2022].

Goek, S., 2018. Keeping Up With... Digital Storytelling. *American Library Association*. [online] 14 February. Available at: http://www.ala.org/acrl/publications/keeping_up_with/storytelling [Accessed 02 June 2022].

Love Your City, Share Your Stories. *Hamilton Public Library*. Available at: <<https://hamiltonstories.ca/love-your-city>> [Accessed 02 June 2022].

REFERENCES

Aspinall, E. and Hawkins, R., 2016. Digital Storytelling: Expanding the Lifecycle of a Story. In: *Library Technology Conference*, [online] 29 March. Available at: <http://digitalcommons.macalester.edu/libtech_conf/2016/sessions/5/> [Accessed 02 June 2022].

Barkova, O. and Kulchytskyi, I., 2019. Yevropeyskyi ta ukraïnskyi dosvid vykorystannia tsyfrovyykh tekhnolohii u sferi kultury [European and Ukrainian experience in the use of digital technologies in the field of culture]. *Digital platform: information technologies in sociocultural sphere*, 2 (2), pp.193-223. DOI: 10.31866/2617-796x.2.2.2019.187733.

Bondarenko, N., 2019. Storytelling yak komunikatsiinyi trend i vsepredmetnyi metod navchannia [Storytelling as a communication trend and an all-subject method of teaching]. *Molod i ryнок*, 7 (174), pp.130-135.

California Listens; Stories About Being Californian. [online] Avialable at: <<https://californialistens.org/>> [Accessed 02 June 2022].

Davydova, I. and Marina, O., 2020. Rozvytok tsyfrovyykh kompetentnosti studentiv biblioteknykh spetsialnosti [Development of digital competencies of students of library specialties]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 6, pp.97-104. DOI: 10.31866/2616-7654.6.2020.218614.

Detlor, B., Hupfer, E. and Smith, D., 2018. Digital Storytelling: An Opportunity for Libraries to Engage and Lead Their Communities / La narration numérique : une opportunité pour les bibliothèques d'engager et de diriger leurs communautés. *Canadian Journal of Information and Library Science*, [online] 42 (1), p.43-68. Avialable at: <muse.jhu.edu/article/717387> [Accessed 02 June 2022].

Digital Storytelling. *Edmonton Public Library*. [online] Avialable at: <<https://www.epl.ca/digital-storytelling/>> [Accessed 02 June 2022].

Discover the winners of the 1st Digital Storytelling Festival, 2021. *Europeana*. [online] 11 August. Avialable at: <<https://medium.com/digital-storytelling-festival/discover-the-winners-of-the-1st-digital-storytelling-festival-b2d5b5c4956>> [Accessed 02 June 2022].

Evans, G., 2022. Sharing women's history through digital storytelling. *Europeana Pro*. [online] 11 May. Avialable at: <<https://pro.europeana.eu/post/sharing-women-s-history-through-digital-storytelling>> [Accessed 02 June 2022].

Goek, S., 2018. Keeping Up With... Digital Storytelling. *American Library Association*. [online] 14 February. Avialable at: <http://www.ala.org/acrl/publications/keeping_up_with/storytelling> [Accessed 02 June 2022].

Grushevskaya, V.I., 2017. Primenenie metoda tsifrovogo storitellinga v proektnoi deiatelnosti uchashchikhsia [Application of the digital storytelling method in the project activities of students]. *Pedagogicheskoe obrazovanie v Rossii*, [online] 6. Avialable at: <<https://cyberleninka.ru/article/n/primenenie-metoda-tsifrovogo-storitellinga-v-proektnoy-deyatelnosti-uchaschihsya>> [Accessed 02 June 2022].

Iermolaieva, H.A., 2021. Storitelinh yak metod navchannia u pidhotovtsi fakhivtsiv zi spetsialnosti 029 «Informatsiina, bibliotekna ta arkhivna sprava» [Storytelling as a method of training in the training of specialists in the specialty 029 «Information, library and archival affairs»]. In: *Ctan ta perspektyvy rozvytku kulturolohichnoi nauky* [State and prospects of cultural science development]. Collection of abstracts of the VII International scientific-practical conference. Kyiv, Ukraine, November 17, 2021. Mykolaiv, pp.43-45.

Istorii, yaki nadykhaiut [Inspirational stories], 2017. *Kyiv National University of Culture and Arts*. [online] October 9. Avialable at: <<http://knukim.edu.ua/istoriyi-yaki-nadihayut>> [Accessed 02 June 2022].

Kyrylenko, T.M. compl., 2020. *Storytelling: velyka syla malenkykh istorii. Konsultatsiia metodysta* [Storytelling: the great power of small stories. Methodist consultation]. Kramatorsk: TsMPB. [online] Avialable at: <<https://en.calameo.com/read/002874281464798f25c28>> [Accessed 02 June 2022].

Love Your City, Share Your Stories. *Hamilton Public Library*. Available at: <<https://hamiltonstories.ca/love-your-city>> [Accessed 02 June 2022].

Matviienko, O. and Tsyvin, M., 2021. «Tsyfrovi» profesii informatsiinoho fakhivtsia: osvritni perspektyvy i vymohy rynku pratsi [«Digital» professions of information specialist: educational prospects and requirements of the labor market]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 7, pp.58-70. DOI: 10.31866/2616-7654.7.2021.233279.

Onyshchenko, O., 2015. Problemy adaptatsii bibliotek do tsyfrovoy kultury [Problems of adaptation of libraries to digital culture]. *Bibliotechnyi visnyk*, [online] 6, pp.3-7. Available at: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2015_6_3> [Accessed 02 June 2022].

Onyshchenko, O., 2021. Tsyfrovizatsiia – stratehichni shliakh rozvytku bibliotechnoi sfery [Digitization – a strategic way of development of the library sphere]. *Bibliotechnyi visnyk*, 4 (264), c.3-9.

Opyt ramky tsyfrovoy kompetentnosti dlia hromadian Ukrainy [Description of the framework of digital competence for citizens of Ukraine], 2021. *Dia. Tsyfrova osvita*. [online] Available at: <https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/news_post/2021/3/mintsifra-oprilyudnyue-ramku-tsifrovoy-kompetentnosti-dlya-gromadyan/%D0%9E%D0%A0%20%D0%A6%D0%9A.pdf> [Accessed 02 June 2022].

Shchaslyvyi storitelinh [Happy storytelling], 2017. *Biblioteka PDMU*. [online] 20 bereznia. Available at: <https://biblumsa.blogspot.com/2017/03/blog-post_20.html> [Accessed 02 June 2022].

Spirina, T., 2019. Maister-klas «Sim tehnik storitelinhu» [Master class «Seven techniques of storytelling»]. *Biblioteka KPI*. [online] 21 March. Available at: <<https://www.library.kpi.ua/majster-klas-sim-tehnik-storitelingu>> [Accessed 02 June 2022].

Standart vyshchoi osvity Ukrainy. Pershyi (bakalavrskyi) riven, haluz znan 02 Kultura i mystetstvo, spetsialnist 029 «Informatsiina, bibliotechna ta arkhivna sprava» [Standard of higher education of Ukraine. The first (bachelor's) level, field of knowledge 02 Culture and art, specialty 029 «Information, library and archival business»], 2018. Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 12 December 2018. № 1378. [online] Available at: <<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/029-Inform.bibliot.ta.arkh.spr-bakalavr.28.07.pdf>> [Accessed 02 June 2022].

Storitelinh yak metod navchannia [Storytelling as a method of teaching]. *KMDSH*. [online] Available at: <<https://www.creativeschool.com.ua/blog/storitelling-yak-metod-navchannya/>> [Accessed 02 June 2022].

Stratehiia rozvytku bibliotechnoi spravy na period do 2025 roku «Iakisni zminy bibliotek dlia zabezpechennia staloho rozvytku Ukrainy» [Strategy for the development of librarianship for the period up to 2025 «Qualitative changes in libraries to ensure sustainable development of Ukraine»], 2016. Approved by the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated. 23 March, 2016 № 219. *Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy*. [online] Available at: <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80>> [Accessed 02 June 2022].

Zasidannia 8. Osvitnii storitellinh [Meeting 8. Educational storytelling]. *Bibliorodnyky: bloh kerivnyka maisterklasu shkilnykh bibliotekariv Kompaniivshchyny Poltavets S.V.* [online] Available at: <http://biblioblogklas.blogspot.com/p/blog-page_8.html> [Accessed 02 June 2022].

UDC 001.102:02:004:378.4

Tolmach Maryna,
*Deputy Dean of the Distance Education Faculty,
Kyiv National University of Culture and Arts,
Kyiv, Ukraine
margo.tolmach@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-7020-1348>*

DIGITAL STORYTELLING PRACTICES FOR SPECIALISTS IN INFORMATION AFFAIRS

One of the directions of the Strategy for the development of librarianship until 2025 is the development of effective communications, which requires the use of modern methods of communication. Storytelling as one of the methods of presenting information has been used for more than a decade in marketing, advertising, copywriting, pedagogy, and journalism.

The purpose of the study is to outline the use of digital storytelling as a new form of communication with users and analysis of the implementation of the optional component “Digital storytelling” in the training program for information professionals.

Realization of the purpose provides performance of such tasks: the analysis of scientific publications on a research theme; acquaintance with the experience of using digital storytelling in the information specialists’ activities, presentation of implementing a selective educational component in the educational process and the formation of competencies corresponding to the professional activities of information specialists.

The research methodology of the study is based on general scientific and special methods. In particular, general scientific principles of systematic and comprehensive cognition and the unity of theory and practice are used. Methods of analysis, synthesis and generalization, content analysis, observation and forecasting are used.

The scientific novelty of the study is to substantiate the feasibility of using digital storytelling methods in libraries, which became the basis for the introduction of the discipline “Digital storytelling” for students majoring in “Information, Archival and Library Affairs” at the Kyiv National University of Culture and Arts.

Conclusions. The importance of libraries’ effective communication and the use of innovative methods of working with users has been emphasized, in particular, the use of storytelling has been suggested. The application of digital storytelling for the realization of the communication function of libraries in the conditions of virtualization of library space has been investigated.

The experience of introduction of the discipline “Digital storytelling” in the educational process is presented, the competencies formed by the discipline are outlined, and their correspondence to the professional activity of information specialists is analyzed.

Keywords: information education; Information Affairs; Library Affairs; Archival Affairs; Digital storytelling; digital competence.

06.06.2022